ශ්‍රී ලංකාවේ මිනිස් වෙළෙඳාම පිළිබඳ අපරාධ විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණයක්

කදුරුවාන ගමගේ නිශානි උදාරිකා රණවීර

දර්ශනපති 2018

ශ්‍රී ලංකාවේ මිනිස් වෙළෙඳාම පිළිබඳ අපරාධ විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණයක්

කදුරුවාන ගමගේ නිශානි උදාරිකා රණවීර

මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධය අපරාධවිද්‍යාව හා අපරාධ යුක්තිය

දර්ශනපති උපාධි ආවශ්‍යකතා සම්පූර්ණ කරනු වස් ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර

විශ්වවිද්‍යාලය වෙත බාර දෙන ලදී.

අපේක්ෂකයා ගේ ප්‍රකාශය

මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධය ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය අනුරුද්ධිකා බුද්ධදාස මහත්මිය ගේ සහ ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය ආචාර්ය සුනිල් රත්නායක මහතා ගේ සුපරීක්ෂණය යටතේ සකස්කළ අතර මෙය හෝ මෙහි අඩංගු කොටස් කිසිවක් වෙනත් කිසිඳු විශ්වවිද්‍යාලයක හෝ ආයතනයක කිසිඳු උපාධි හෝ අභිඥානපත්‍ර ආවශ්‍යකතාවක් සඳහා ඉදිරිපත් කර නොමැති බවට සහතික වෙමි.

....

කදුරුවාන ගමගේ නිශානි උදාරිකා රණවීර දිනය

සුපරීක්ෂකවරුන් ගේ ප්‍රකාශය

මෙම උපාධි නිබන්ධය කඳුරුවාන ගමගේ නිශානි උදාරිකා රණවීර නැමැති අපේක්ෂිකාව විසින් අපගේ සුපරීක්ෂණය යටතේ සකස්කළ බවත්, විශ්වවිද්‍යාලය මගින් ඇගැයීමේ ක්‍රියාපටිපාටියට ගැළපෙන ලෙස සකස් කර බාරදීමට සුදුසු තත්ත්වයේ පවතින බවත්, ප්‍රකාශකරමු.

………………………………...………….. ……………..

ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය අනුරුද්ධිකා බුද්ධදාස දිනය

……………………………………………... ..…………..

ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය ආචාර්ය සුනිල් රත්නායක දිනය

පටුන

සිතියම් නාමාවලිය vii

වගු නාමාවලිය viii

ප්‍රස්තාර නාමාවලිය ix

සටහන් නාමාවලිය xi

කවුළු නාමාවලිය xii

කෙටි යෙදුම් නාමාවලිය.. xiii

උපකාරානුස්මෘති xiv

සංක්ෂේපය.. xv

පළමු වැනි පරිච්ඡේදය - හැඳින්වීම 1

1. 1 මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ ගෝලීය තත්ත්වය හඳුනා ගැනීම 6

1. 1. 2 මිනිස් වෙළඳාමේ ආකාර 10

1. 1. 2. 1 බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාම/සූරාකෑම (Trafficking for forced labour) 11

1. 1. 2. 2 ලිංගික සූරාකෑම සඳහා කාන්තාවන් වෙළෙඳාම (Trafficking in women for sexual exploitation)..13

1. 1. 2. 3 සංචාරක කර්මාන්තය ආශ්‍රිත ළමා වානිජ ලිංගික සූරාකෑම (Commercial sexual exploitation of children in tourism)..14

1. 1. 2. 4 ශරීර අවයව, පටක හා සෛල වෙළෙඳාම (Trafficking for organs, tissues and cells)..14

1. 1. 3 මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධව ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය 15

1. 2 පර්යේෂණ ගැටළුව 21

1. 3 පර්යේෂණයේ වැදගත්කම 22

1. 4 පර්යේෂණයේ අරමුණු 24

1. 4. 1 මූලික අරමුණ... 24

1. 4. 2 උප අරමුණු 24

දෙවැනි පරිච්ඡේදය - සාහිත්‍යය විමර්ශනය...25

2. 1 අපරාධ හඳුනා ගැනීම 27

2. 2 සංවිධානාත්මක අපරාධ සහ දේශ සීමාන්තර සංවිධානාත්මක අපරාධ හඳුනා ගැනීම 28

2. 3 වහල් වෙළෙඳාම 32

2. 3. 1 වහල් වෙළෙඳාමේ ඉතිහාසය 32

2. 3. 2 බුදු දහම හා වහල් වෙළෙඳාම..33

2. 3. 3 අතීත ශ්‍රී ලංකාවේ වහල් වෙළෙඳාම 34

2. 3. 4 යටත් විජිත සමයේ වහල් වෙළෙඳාම 36

2. 4 වහල් වෙළඳාමේ නූතන මුහුණුවර - මිනිස් වෙළෙඳාම (Human Trafficking)......... 38

2. 5 මිනිස් වෙළෙඳාම හා මිනිස් ජාවාරම 39

2. 5. 1 මිනිස් ජාවාරම (Human Smuggling) හඳුනා ගැනීම 39

2. 5. 2 මිනිස් වෙළෙඳාම හා මිනිස් ජාවාරම අතර වෙනස හඳුනා ගැනීම 40

2. 6 මිනිස් වෙළෙඳාමට අදාළ අන්තර්ජාතික සම්මුතීන්.. 45

2. 7 මිනිස් වෙළෙඳාමට අදාළ ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය 48

2. 7. 1 මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධව දණ්ඩ නීති සංග්‍රහයේ විග්‍රහය..............................48

2. 8 මිනිස් වෙළෙඳාම, බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම හා සම්බන්ධ න්‍යායන්......................... 56

2. 8. 1 අපරාධ විද්‍යාව පිළිබඳ චිකාගෝ ගුරුකුලය (Chicago School of Criminology) 56

2. 8. 2 ආන්තර ආශ්‍රය පිළිබඳ සිද්ධාන්තය (Differential Association Theory) 58

2. 8. 3 මර්ටන් ගේ අනෝමීයත්වය පිළිබඳ න්‍යාය (Merton’s Anomie Theory)..........60

2. 8. 3 දෛනික ක්‍රියාකාරකම් න්‍යාය - (Routine Activity Theory)............................63

2. 8. 4 තාර්කික වරණ න්‍යාය - (Rational Choice Theory) 65

2. 8. 5 ජීවන විලාසිතා න්‍යාය - (Life Style Theory)..65

2. 8. 6 සාපේක්ෂ විහිනතාවය පිළිබඳ න්‍යාය - (Relative Deprivation Theory)............66

2. 8. 7 ඉල්ලුම් න්‍යාය (Demmand Theory)..67

2. 8. 8 සංසන්දනාත්මක ප්‍රතිලාභ න්‍යාය (Comparative Advantage Theory).............67

2. 9 බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාම 68

2. 9. 1 බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාම හඳුනා ගැනීම...68

2. 9. 2 මිනිස් වෙළෙඳාම හා බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම...69

2. 10 පර්යේෂණ අන්තරයන් (Research Gaps) 76

2. 11 සාරාංශය... 77

තෙවැනි පරිච්ඡේදය - ක්‍රමවේදය..79

3. 1 පර්යේෂණයේ ස්වභාවය 79

3. 2 පර්යේෂණයේ සංකල්පීය රාමුව 80

3. 2 සංගහනය හා නියැදිය 82

3. 3. 1 ප්‍රාථමික දත්ත රැස් කිරීම...88

3. 3. 2 ද්විතීයික දත්ත රැස් කිරීම...89

3. 4 දත්ත විශ්ලේෂණය 93

3. 5 අධ්‍යයනයේ සීමා 94

3. 5. 1 පර්යේෂණ ක්ෂේත්‍ර සීමාව 94

3. 5. 2 චාර්තා නොවූ අපරාධ 94

3. 5. 3 පුද්ගල දෝෂ 94

3. 5. 4 කාල පරාසයේ සීමා 95

සිව්වැනි පරිච්ඡේදය- දත්ත විශ්ලේෂණය සහ සාකච්ඡාව...96

4. 1 ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 97

4. 2 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතයන් ගෙන් ලබා ගන්නා ලද දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම - 01.. 103

4. 2. 2 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතභාවයට හේතුවන සාධක විශ්ලේෂණය 01..151

4. 2. 3 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතභාවයට හේතුවන සාධක විශ්ලේෂණය 02 158

4. 3 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතයන් බහුල ප්‍රදේශවල සිවිල් වැසියන් ගෙන් ලබා ගන්නා ලද දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම.. 164

4. 3. 1 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතයන් බහුල ප්‍රදේශවල සාමාන්‍ය සිවිල් වැසියන් විසින් හඳුනාගන්නාලද වින්දිතභාවයට හේතුවන සාධක විශ්ලේෂණය 01..172

4. 3. 3 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතයන් බහුල ප්‍රදේශවල සාමාන්‍ය සිවිල් වැසියන් විසින් හඳුනා ගන්නා ලද වින්දිතභාවයට හේතුවන සාධක විශ්ලේෂණය 02 178

පස්වැනි පරිච්ඡේදය - නිගමන හා යෝජනා...184

5. 1 නිගමන.. 184

5. 1. 1 නොදැනුවත්භාවය 185

5. 1. 2 අඩු අධ්‍යාපනය, විරැකියාව සහ ප්‍රමාණවත් නොවන ආදායම 186

5. 1. 3 සමාජ සංස්කෘතික සාධක 188

5. 1. 4 සමවයස් කණ්ඩායම්වල පෙළඹවීම 192

5. 1. 5 නීතිය ගැටළු සහගත වීම සහ එයින් වාසි ලැබීම 192

5. 1. 6 නීතිය ක්‍රියාත්මක නොවීම 193

5. 1. 7 නෛතික ක්‍රියා පටිපාටිය දුෂ්කර වීම 194

5. 1. 8 නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් ගේ දූෂිතභාවය 194

5. 1. 9 මිනිස් වෙළෙඳාම්කරු සමාජ පර්යේෂකයෙක් වේ 194

5. 1. 10 පශ්චාත් ව්‍යසන ක්ලමත ආබාධ (Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD)) සහ මානසික ආබාධ 195

5. 1. 11 සංස්කෘතික ඉලක්ක හා ඒවා ඉෂ්ට කර ගැනීමට පවතින මාර්ගයන්හි වෙනස 196

5. 2 බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා වන මිනිස් වෙළෙඳාමේ වින්දිතභාවයට පත්වීම සම්බන්ධ සංස්කෘතික විශ්වාස පිළිබඳ සංකල්පය 198

5. 3 තන්ත්‍රමය මූල ආකෘතිය 201

5. 4 යෝජනා 203

5. 4. 1 වෘත්තීය පුහුණුව, සුදුසුකම් අනුව රැකියා සහ ශ්‍රමයට ගැළපෙන වැටුප් ක්‍රමයක් ඇති කිරීම 204

5. 4. 2 ගතානුගතික ආකල්පයන්ගෙන් බැහැරව අයිතිවාසිකම් හා යුතුකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ජනතාවට ලබා දීම 204

5. 4. 3 කණ්ඩායම් වෘත්තීන් හඳුන්වා දීම සහ ණය සහන සළසා දීම 205

5. 4. 4 සාමාන්‍ය ජනතාව දැනුවත් කිරීම 205

5. 4. 4. 1 දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් දියත් කිරීම 205

5. 4. 4. 2 ග්‍රාම නිලධාරීන් විසින් සිදු කරන සමීක්ෂණ 206

5. 4. 4. 4 මහජනතාව බහුලව ගැවසෙන ස්ථානවල ස්ටිකර් සහ පෝස්ටර් මාර්ගයෙන් දැනුවත්කිරීම 207

5. 4. 6 මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධව නෛතික ක්‍රියා පටිපාටිය පහසු කිරීම 208

5. 4. 6. 1 මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමට හදිසි ඇමතුම් අංකයක් හඳුන්වා දීම 208

5. 4. 6. 2 පොලිස් ස්ථානයේ මිනිස් වෙළෙඳාම් විමර්ශන අංශයක් පවත්වාගෙන යාම . 208

5. 4. 7 මනෝ උපදේශන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම 208

5. 4. 8 විදෙස්ගතවීමේ ක්‍රියාවලියට සහය වන රජයේ ආයතන වෙත වින්දිතයන් හඳුනාගැනීමේ කාර්ය පැවරීම 209

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය 213

ඇමුණුම 01 222

ඇමුණුම 02 223

ඇමුණුම 03 229

ඇමුණුම 04 233

ඇමුණුම 05 238

උප ග්‍රන්ථය 01 - මිනිස් වෙළෙඳාම වැළැක්වීම පිළිබඳ පැලර්මෝ සම්මුතිය 242

උප ග්‍රන්ථය 02 - මිනිස් වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් වෙත යොමු කරනලද ප්‍රශ්නාවලිය 258

උප ග්‍රන්ථය 03 - මිනිස් වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් බහුල ප්‍රදේශවල සාමාන්‍ය සිවිල් ජනතාව වෙත යොමු කරනලද ප්‍රශ්නාවලිය 267

සිතියම් නාමාවලිය

1.1	මිනිස් වෙළෙඳාමේ ව්‍යාප්තිය	**9**
4.1	ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය	**97**
4.2	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 01	**98**
4.3	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 02	**99**
4.4	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 03	**100**
4.5	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 04	**101**
4.6	ග්‍රාම නිලධාරී වසම් අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන් ගේ අවකාශීය ව්‍යාප්තිය 05	**102**

වගු නාමාවලිය

1.1	මිනිස් වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන්ගේ ගමනාන්ත රාජ්‍යයන්	**19**
2.1	මිනිස් වෙළෙඳාම හා මිනිස් ජාවාරම අතර සමානකම් හා අසමානකම්	**43**
2.2	මර්ටන් විසින් ඉදිරිපත් කළ පුද්ගල අනුවර්ථන මාධ්‍ය පිළිබඳ වර්ගීකරණය	**61**
3.1	අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවට වාර්තා වූ සමස්ත මිනිස් වෙළෙඳාම් සංඛ්‍යාව	**82**
3.2	බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා සිදු කරන ලද මිනිස් වෙළෙඳාම් සංඛ්‍යාව	**83**
3.3	දිස්ත්‍රික්ක අනුව වින්දිතයන් ගේ ව්‍යාප්තිය	**85**
3.4	අධ්‍යයන අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීම පිණිස ක්‍රමවේදයන්හි භාවිතය	**91-92**
4.2.11	වින්දිතයන් ගේ වර්තමාන රැකියාවේ තෘප්තිමත්භාවය	**120**
4.3.4	විවාහක අවිවාහකභාවය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**166**
4.3.5	නියැදියේ කුටුම්භ වියදම් ව්‍යාප්තිය	**167**
4.3.6	නියැදියේ කුටුම්භ ආදායම් ව්‍යාප්තිය	**168**

ප්‍රස්තාර නාමාවලිය

3.2	බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා සිදු කරන ලද මිනිස් වෙළෙඳාම් සංඛ්‍යාව	**83**
4.2.1	ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**103**
4.2.2	වින්දිතයන් ගේ ජාතිකත්වය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**105**
4.2.3	ආගම අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**106**
4.2.4	වින්දිතයන් ගේ වයස් කාණ්ඩයන් හි ව්‍යාප්තිය	**107**
4.2.5	වින්දිතයන් ගේ අධ්‍යාපන මට්ටමේ ව්‍යාප්තිය	**111**
4.2.6.1	විවාහක අවිවාහක භාවය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**114**
4.2.6.2	විවාහක අවිවාහක භාවය අනුව ස්ත්‍රී පුරුෂ ව්‍යාප්තිය	**116**
4.2.7	කුටුම්භ සාමාජික සංඛ්‍යාවෙහි ව්‍යාප්තිය	**116**
4.2.8	මුළු යැපෙන්නන් සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තිය	**117**
4.2.9	කුටුම්භයේ ආදායම් උපයන්නන් ගේ සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තිය	**118**
4.2.10	වින්දිතයන් ගේ වර්තමාන රැකියාවේ ව්‍යාප්තිය	**119**
4.2.12	සමස්ත කුටුම්භ මාසික වියදම	**123**
4.2.13	සමස්ත කුටුම්භ ආදායම	**124**
4.2.14	වින්දිතයන් රැකියා සඳහා පිටත්වූ රටවල්	**125**
4.2.15	පෙර විදේශගතවීම් ප්‍රතිශතය	**127**
4.2.16	වින්දිතයන් විදේශ රැකියාව පිළිබඳව දැනුවත්වූ ආකාරය	**128**
4.2.17	විදේශගතවීම සඳහා මුදල් ලබාගත් ආකාරය	**130**
4.2.18.1	පොරොන්දු වූ රැකියාව	**131**
4.2.18.2	සත්‍ය රැකියාව	**131**
4.2.19.1	රැකියාවේ පොරොන්දු වූ වැටුප	**134**
4.2.19.2	සත්‍ය රැකියාවේ වැටුප	**135**
4.21.20.1	පොරොන්දු වූ රැකියාවේ මසකට ලබාදෙන නිවාඩු සංඛ්‍යාව	**137**

4.2.20.2	සත්‍ය රැකියාවේ ලබා දුන් නිවාඩු සංඛ්‍යාව	**137**
4.2.21.1	පොරොන්දු වූ රැකියාවේ දිනකට වැඩකල යුතු පැය ගණන	**138**
4.2.21.2	සත්‍ය රැකියාවේ දිනකට වැඩකල යුතු පැය ගණන	**138**
4.2.22.1	ලබා දුන් ආහාර සම්බන්ධව වින්දිතයන් ගේ මතය	**140**
4.2.22.2	නවාතැන් සම්බන්ධ වින්දිත මතය	**141**
4.2.23.1	සන්නිවේදන පහසුකම් පිළිබඳ වින්දිත මතය	**143**
4.2.23.2	සෞඛ්‍යය පහසුකම් පිළිබඳ වින්දිත මතය	**144**
4.2.24	සත්‍ය රැකියාවේ තෘප්තිමත්භාවය	**145**
4.2.25	වින්දිතයන් සතුවන මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ දැනුම	**146**
4.2.26	මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ නීති රීති පිළිබඳ තෘප්තිමත්භාවය	**147**
4.3.1	ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**164**
4.3.2	ජාතිකත්වය අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**165**
4.3.3	ආගම් අනුව නියැදියේ ව්‍යාප්තිය	**166**
4.3.7	විදෙස්ගතවන පුද්ගලයන් මිනිස් වෙළෙඳාමට ලක්වීම සම්බන්ධ දැනුවත්භාවය	**169**
4.3.8	මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ නීති රීති පිළිබඳ දැනුවත්භාවය	**170**
4.3.9	මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ නීති වල ප්‍රමාණාත්මක බව	**171**

සටහන් නාමාවලිය

1.1	මිනිස් වෙළෙඳාමේ අංග අතර සම්බන්ධය	**6**
1.2	මිනිස් වෙළෙඳාමේ ආකාර	**10**
1.3	විදේශ රැකියා සඳහා පිටත්ව යෑම් 2014, 2015 සහ 2016	**17**
1.4	ගමනාන්තය අනුව විදේශ සේවා සංක්‍රමණ - 2015-2016	**18**
1.5	පර්යේෂණ ගැටළුවේ ස්වභාවය	**21**
2.1	සාහිත්‍ය විමර්ශනයේ ව්‍යුහය	**26**
2.2	සංවිධානාත්මක අපරාධ නිර්මාණය වන ආකාරය	**29**
2.3	සංවිධානාත්මක අපරාධ කල්ලියක ව්‍යුහය	**30**
2.6	Burgess ඉදිරිපත් කරන නාගරික කලාප	**57**
2.7	දෛනික ක්‍රියාකාරකම් න්‍යාය	**63**
2.8	මිනිස් වෙළෙඳාම සහ බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම අතිච්ඡේදනය වීම	**69**
3.1	පර්යේෂණයේ සංකල්පීය රාමුව	**81**
3.2	පර්යේෂණ නියැදිය	**87**
3.3	දත්ත රැස් කිරීමේ ක්‍රම	**88**
4.2.1	සේවා වියුක්ති අනුපාතය - 2016	**112**
4.2.2	ගමනාන්ත රට අනුව විදේශ සේවා සංක්‍රමණ	**126**
5.1	අධ්‍යාපනය, රැකියාව සහ ආදායම අතර සම්බන්ධය	**187**
5.2	සමාජ ස්ථරායනයේ වෙනස්වීම අපරාධ වින්දිතභාවයට හේතුවීම	**190**
5.3	බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම භාවිතයේ වින්දිතභාවයට පත්වීමේ උගුල	**197**
5.4	බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතභාවයට පත්වීමේ හා වින්දිතභාවයේ රැඳී සිටීම කෙරෙහි සංස්කෘතික විශ්වාසයන්හි බලපෑම	**200**
5.5	බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා වන මිනිස් වෙළෙඳාමේ ස්වභාවය විස්තර කෙරෙන තන්ත්‍රමය මූල ආකෘතිය	**201**
5.6	අයිස් කඳු ආකෘතිය	**203**

කවුළු නාමාවලිය

4.1	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 02 …………………..	**104**
4.2	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 24 …………………..	**108**
4.3	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 56 …………………..	**109**
4.4	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 66 …………………..	**109**
4.5	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 84 …………………..	**110**
4.6	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 29 …………………..	**113**
4.7	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 04 …………………..	**115**
4.8	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 05 …………………..	**121**
4.9	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 29 …………………..	**121**
4.10	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 14 …………………..	**122**
4.11	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 08 …………………..	**129**
4.12	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 51 …………………..	**129**
4.13	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 24 …………………..	**133**
4.14	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 18 …………………..	**133**
4.15	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 43 …………………..	**134**
4.16	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 63 …………………..	**136**
4.17	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 03 …………………..	**137**
4.18	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 40 …………………..	**139**
4.19	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 25 …………………..	**140**
4.20	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 47…………………..	**142**
4.21	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 74 …………………..	**142**
4.22	සම්මුඛ සාකච්ඡා උපුටනය - ප්‍රශ්නාවලී අංක 100…………………..	**143**

කෙටි යෙදුම් නාමාවලිය

ද. නී. සං	දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය
GIS	Geographic Information System
ICPO	International Criminal Police Organization
IHTI	International Human Trafficking Institute
ILO	International Labour Organization
IMO	International Organization for Migration
INTERPOL	International Police
KOM	koordineringsenheten for ofre for menneskehandel (Norwagian) coordination unit for victims of trafficking (English)
MRCI	Migrant Right Centre Ireland
NRM	National Referral Mechanism (A framework for identifingvictims of human trafficking and ensuring they recive the appropriate support)
OSCE	Organization for Security and Co-operation in Europe
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
UNGIFT	United Nation’s Global Institute of Fight Human Trafficking and Moderndday Slavary
UNODC	United Nation’s Office for Drugs and Crime

උපකාරානුස්මෘති

මෙම පර්යේෂණ නිබන්ධ මාතෘකාව තෝරා ගැනීමේ අවස්ථාවේ සිට, අද දක්වා මා අසල සෙවනැල්ල මෙන් හිඳිමින්, සෑම මොහොතකම මගේ දියුණුව පිළිබඳ සිතමින් මා ධෛර්යමත් කරන, පශ්චාද් උපාධි සුපරීක්ෂන කටයුතු වලදී පමණක් නොව ජීවිතය සාර්තක කර ගැනීමට උපදෙස් ලබා දෙන අපරාධවිද්‍යා හා අපරාධ යුක්ති අධ්‍යයනාංශයේ අංශාධිපතිනිය ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය අනුරුද්ධිකා බුද්ධදාස මහත්මියට, හැකි සෑම අයුරින් උපහැරන දක්වමින් නිසි මග පෙන්වන ආචාර්ය සුනිල් රත්නායක මහතාට සහ සාර්ථක නිබන්ධයක් සකස් කිරීමට මාවත පෙන්වූ මහාචාර්ය සරත් අමරසිංහ මහතාට, පළමුව මාගේ කෘතඥතාව හිමිවිය යුතුයි.

නිරතුරුව මාගේ අධ්‍යයන කටයුතු පිළිබඳ විමසමින් මා දිරිමත් කරන ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය උදයකුමාර අමරසිංහ මහතාට, ආචාර්ය ප්‍රණීත් අභයසුන්දර මහතාට, සමාජීයවිද්‍යා අධ්‍යයන මණ්ඩලයේ සභාපතිතුමිය මහාචාර්ය චාමලී නහල්ලගේ මහත්මියට, ආචාර්ය නෙලුම් කාන්තිලතා මහත්මියට, ආචාර්ය සුනිල් රාජනෙත්ති මහතාට මෙන්ම ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය ඉමංගා නදීශානි මෙණෙවියට ද මාගේ විශේෂ ස්තුතිය හිමිවිය යුතුය.

SOCO අධ්‍යක්ෂ ගාමිණී සේරම් මහතාට, අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ මිනිස් වෙළෙඳාම් විමර්ෂණ අංශයේ අලුත්ගේ සෙනරත් මහතා සහ ලක්ෂ්මන් දිසානායක මහතා ඇතුලු කාර්ය මණ්ඩලයට, රාජාංගනය, ගම්පහ, කොළඹ, ගාල්ල, දෙවිනුවර, කල්මුණේ, පොළොන්නරුව, කුරුණෑගල යන ප්‍රදේශවල ග්‍රාම නිලධාරී මහත්ම මහත්මීන්, පොලිස් නිලධාරීන් මෙන්ම අමතක කිරීමට වෙර දරන දුක්ඛිත කතාන්දරය නැවත මතක් කර මගේ ප්‍රශ්න වලට පිළිතුරු ලබා දුන් මිනිස් වෙළෙඳාමේ වින්දිතයන්ට සහ ප්‍රදේශවාසීන්ට ද ස්තුතිය පළ කිරීමට කැමැත්තෙමි.

සියළුම කටයුතු වලදී මා අසල කොන්දේසි විරහිතව සිටින ආදරණීය ලොකු අම්මාට, සහෝදරයන් දෙපළ පවන් සහ චරිත්ට මෙන්ම අවශ්‍ය සෑම අවස්ථාවේදීම සහය දුන් රන්දිමාල්ට, සොයුරිය ශාන්ති කාංචනාට, නුවන්ට තවත් සොහොයුරෙක් බඳු ධනුෂ්කට, නිල්මිණිට, මෙන්ම නන් අයුරින් සහය දුන් සියළුම දෙනාට මාගේ නොමඳ ස්තුතිය පුද කර සිටිමි.

ශ්‍රී ලංකාවේ මිනිස් වෙළෙඳාම පිළිබඳ අපරාධ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

කේ. පී. එන්. යූ. රණවීර

සංක්ෂේපය

සමස්ත ලෝකයම මුහුණදෙන ගෝලීය ගැටලුවක් වන මිනිස් වෙළෙඳාම, සංවිධානාත්මක අපරාධ යටතට ගැනෙන අපරාධයක් වන අතර “රැකියාවක් හෝ වෙනයම් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ලබා දෙන බව පවසා බඳවා ගන්නා ලද පුද්ගලයෙක් හෝ කණ්ඩායමක් වෙනත් ස්ථානයක් වෙත ප්‍රවාහනය කර සූරාකෑමට ලක්කිරීමේ ක්‍රියාවලිය යි”. මෙහි දී, ප්‍රවාහනය අවසන්වන ස්ථානය අනුව බාහිර හෝ අභ්‍යන්තර වශයෙන් කොටස් දෙකකි. ගමනාන්තය දේශ සීමා ඉක්මවන්නේ නම් එය බාහිර මිනිස් වෙළෙඳාම වන අතර, රට තුළ නම් අභ්‍යන්තර මිනිස් වෙළෙඳාම වන අතරම මිනිස් වෙළෙඳාම් වර්ගීකරණයට පදනම් වන්නේ සූරාකෑමේ ස්වරූපයයි. ඒ අනුව ගණිකා වෘත්තිය, දාසභාවය, ශරීර අවයව ලබා ගැනීම, රුධිරය, පටක හෝ සෛල ලබා ගැනීම මෙන්ම ශ්‍රම සූරාකෑම ආදිය එහි විවිධ මුහුණුවරයන් වේ. ඉන් ශ්‍රී ලංකාවේ බහුලව සිදුවන ස්වරූපය වන්නේ “බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා වන මිනිස් වෙළෙඳාම” වේ. එබැවින් පර්යේෂණ ගැටලුව වන්නේ බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතභාවය සඳහා බලපාන සාධක කවරේද? යන්න අධ්‍යයනය කිරීමයි. මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ විමර්ශන කටයුතු සිදුකරන අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ පවතින මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධ වාර්තා වූ සිදුවීම් අතරින් සසම්භාවී වගුවක් භාවිත කරමින් වින්දිතයන් 100 කින් යුක්ත නියැදියක් සහ හඳුනාගන්නා ලද වින්දිතයන් බහුල ප්‍රදේශවලින් සාමාන්‍ය සිවිල් වැසියන් 100කින් යුක්ත පරමාර්ථගත නියැදියක් භාවිතයෙන් ප්‍රශ්නාවලී සහ සම්මුඛ සාකච්ඡා ඔස්සේ දත්ත රැස් කල අතර, SPSS (Statistical Package for Social Sciences) මෘදුකාංගය භාවිත කරමින් දත්ත විශ්ලේෂණය කරන ලදී. පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල අනුව බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑමේ වින්දිතභාවයට පත්වීමට බලපාන හේතු ලෙස අඩු අධ්‍යාපනය, විරැකියාව සහ ප්‍රමාණවත් නොවන ආදායම, සමාජ සංස්කෘතික සාධක, සමවයස් කණ්ඩායම්වල පෙළඹවීම, නොදැනුවත්භාවය, නීතිය ගැටළු සහගත වීම සහ එයින් වාසි ලැබීම, නීතිය ක්‍රියාත්මක නොවීම, නෛතික ක්‍රියා පටිපාටිය දුෂ්කර වීම, නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන් ගේ දැනුම සහ දූෂිතභාවය, සංස්කෘතික ඉලක්ක හා ඒවා ඉෂ්ට කර ගැනීමට පවතින මාර්ගයන්හි වෙනස

ආදිය හඳුනාගත හැකි විය. බාහිර බලහත්කාරී ශ්‍රම සූරාකෑම සඳහා වන මිනිස් වෙළෙඳාම පාලනය හා නිවාරණය සඳහා වෘත්තීය පුහුණුව, සුදුසුකම් අනුව රැකියා සහ ශ්‍රමයට ගැළපෙන වැටුප් ක්‍රමයක් ඇති කිරීම, ගතානුගතික ආකල්පයන් ගෙන් බැහැරව අයිතිවාසිකම් හා යුතුකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් ජනතාවට ලබා දීම, කණ්ඩායම් වෘත්තීන් හඳුන්වා දීම සහ ණය සහන සළසා දීම, සාමාන්‍ය ජනතාව දැනුවත් කිරීම, මිනිස් වෙළෙඳාම සම්බන්ධව නෛතික ක්‍රියා පටිපාටිය පහසු කිරීම, මනෝ උපදේශන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, විදෙස්ගතවීමේ ක්‍රියාවලියට සහය වන රජයේ ආයතන වෙත වින්දිතයන් හඳුනාගැනීමේ කාර්ය පැවරීම ආදිය යෝජනා කරන ලදී.